

הַלְבוֹת בְּבוּרִים פָּרָק יא

א. מַצּוֹת עָשָׂה לַפְּדוֹת כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל, בְּנוֹ שֶׁהוּא בְּכוֹר לְאִמּוֹ הַיִּשְׂרָאֵלִית שֶׁנֶּאֱמַר "כָּל-פֶּטֶר רָחֵם, לִי" (שמות לד, יט), וְנֶאֱמַר "אֲךָ פָּדָה תַּפְּדֶה, אֶת בְּכוֹר הָאָדָם" (במדבר יח, טו). וְאֵין הָאִשָּׁה חַיִּבַת לַפְּדוֹת אֶת בְּנָהּ שֶׁחַיִּב לַפְּדוֹת אֶת עַצְמוֹ, הוּא שְׂחִיב לַפְּדוֹת אֶת בְּנוֹ.

ב. עֵבֶר הָאֵב וְלֹא פָּדָהוּ כִּשְׂיִגְדִּיל, יַפְּדֶה אֶת עַצְמוֹ. הִיָּה הוּא לַפְּדוֹת וּבְנוֹ לַפְּדוֹת יַפְּדֶה אֶת עַצְמוֹ תַּחֲלָה, וְאַחֵר כֶּךָ יַפְּדֶה בְּנוֹ; וְאִם אֵין לוֹ אֶלָּא כְּדֵי פְדִיוֹן אֶחָד, יַפְּדֶה עַצְמוֹ. הִיָּה בְּנוֹ לַפְּדוֹת, וְהִגִּיעַ עַת לַעֲלוֹת לְרֹגֶל, וְאֵין לוֹ כְּדֵי לָזֶה וּלְזֶה פּוֹדָה אֶת בְּנוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ עוֹלָה לְרֹגֶל: שֶׁנֶּאֱמַר "כָּל בְּכוֹר בְּנֶיךָ תַּפְּדֶה" (שמות לד, כ), וְאַחֵר כֶּךָ "וְלֹא-יֵרָאוּ פָּנֵי רִיקָם" (שם).

ג. הַפּוֹדָה אֶת בְּנוֹ מִבֶּרֶךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִנּוֹנוּ עַל פְּדִיוֹן הַבֶּן, וְחוּזָר וּמִבֶּרֶךְ שֶׁחֲתִינוּ; וְאַחֵר כֶּךָ נוֹתֵן הַפְּדִיוֹן לַכּוֹהֵן. וְאִם פָּדָה עַצְמוֹ מִבֶּרֶךְ לַפְּדוֹת הַבְּכוֹר, וּמִבֶּרֶךְ שֶׁחֲתִינוּ.

ד. מַצּוּהָ זֹאת נוֹהֶגֶת בְּכָל מְקוֹם, וּבְכָל זְמַן. וּבִכְמָה פּוֹדֶהּ: בְּחֵמֶשׁ סֶלְעִים, שֶׁנֶּאֱמַר "וּפְדוּיוֹ, מִבֶּן-חֹדֶשׁ תַּפְּדֶה . . ." (במדבר יח, טז) בֵּין בִּכְסֵף, בֵּין בְּשׁוּוֹה כֶּסֶף מִן הַמַּטְלָטְלִין שְׂגוּפָן מִמּוֹן כְּעִנֵּין הַשְּׁקָלִים. לְפִיכָךְ אֵין פּוֹדִין בְּקִרְקָעוֹת; וְלֹא בַעֲבָדִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּקִרְקָעוֹת; וְלֹא בַשְּׁטָרוֹת, לְפִי שֶׁאֵין גּוּפָן מִמּוֹן. וְאִם פָּדָהוּ בֶּהֶן, אֵינוֹ פְּדוּיִ.

ה. כָּתַב לַכּוֹהֵן שְׁטָר חוֹב שֶׁהוּא חַיִּב לוֹ חֵמֶשׁ סֶלְעִים חַיִּב לִתֵּן לוֹ, וּבְנוֹ אֵינוֹ פְּדוּיִ. נָתַן לוֹ כָּלִי שֶׁאֵינוֹ שׁוּוֹה בְּשׁוֹק חֵמֶשׁ סֶלְעִים, וְקִבְּלוּ הַכּוֹהֵן בְּחֵמֶשׁ סֶלְעִים הָרִי בְּנוֹ פְּדוּיִ. נָתַן חֵמֶשׁ סֶלְעִים לַעֲשָׂרָה כּוֹהֲנִים, בֵּין בַּבַּת אַחַת בֵּין בְּזֶה אַחֵר זֶה יָצָא.

ו. רָצָה הַכּוֹהֵן לְהַחְזִיר לוֹ הַפְּדִיוֹן, מִחֲזִיר. וְלֹא יִתֵּן הוּא לוֹ, וְדַעַתּוֹ שֶׁיַּחְזִיר; וְאִם עָשָׂה כֵּן, וְהַחְזִיר לוֹ אֵין בְּנוֹ פְּדוּיִ: עַד שֶׁיִּגְמַר בְּלָבוֹ לִתֵּן לוֹ מִתְּנָה גְּמוּרָה; וְאִם רָצָה הַכּוֹהֵן אַחֵר כֶּךָ לְהַחְזִיר, יַחְזִיר. וְכֵן אִם פָּרַשׁ, וְנָתַן לוֹ עַל מְנַת לְהַחְזִיר הָרִי בְּנוֹ פְּדוּיִ.

ז. כּוֹהֲנִים וְלוֹיִים פְּטוּרִים מִפְּדִיוֹן הַבֶּן, מִקָּל וּחֲמֹר אִם פֶּטֶרוֹ שְׁלִיִּשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, דִּין הוּא שֶׁיִּפְטְרוּ עַצְמָן. יִשְׂרָאֵלִי הֵבֵא מִן הַכּוֹהֲנִת וּמִן הַלְוִיָּה, פֶּטֶר שֶׁאֵין הַדָּבָר תְּלוּי בָּאֵב אֶלָּא בָּאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר "פֶּטֶר רָחֵם, בְּיִשְׂרָאֵל" (ראה שמות יג, ב; במדבר ג, יב).

ח. לְוִיָּה הַמַּעֲבֶרֶת מִגּוּי, בְּנָהּ פֶּטֶר; וְכּוֹהֲנֶת הַמַּעֲבֶרֶת מִגּוּי בְּנָהּ חַיִּב, שֶׁהָרִי נִפְסָלָה אִמּוֹ מִן הַפְּהִנָּה בְּבַעֲיִלַת הַגּוּי.

ט. כּוֹהֵן שֶׁנִּלְד לוֹ בֶּן חָלָל, מֵת הָאֵב בְּתוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם הַבֶּן חַיִּב לַפְּדוֹת אֶת עַצְמוֹ, שְׁלֹא זָכָה הָאֵב בְּפְדִיוָּו; מֵת הָאֵב אַחֵר שְׁלוֹשִׁים יוֹם אֵין הַבֶּן חַיִּב לַפְּדוֹת אֶת עַצְמוֹ, שֶׁהָרִי הָאֵב זָכָה בְּפְדִיוָּו.

י. הַשְּׁפָחָה שֶׁנִּשְׁתַּחֲרָרָה וְנִכְרִית שֶׁנִּתְּגִירָה כִּשְׁהֵן מַעֲבֵרוֹת, וְיִלְדוּ אֶף עַל פִּי שֶׁהוֹרְתוֹ שְׁלֹא בִקְדָּשָׁה הוּאִיל וְנִלְד בִּקְדָּשָׁה, חַיִּב: שֶׁנֶּאֱמַר "פֶּטֶר רָחֵם, בְּיִשְׂרָאֵל" (ראה שמות יג, ב; במדבר ג, יב), וְהָרִי פֶּטֶר רָחֵם בְּיִשְׂרָאֵל. אֵין יָדוּעַ אִם קֹדֶם שֶׁנִּתְּגִירָה יִלְדָה, אוֹ אַחֵר שֶׁנִּתְּגִירָה הַמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרָאָיָה.

יא. הנכרית והשפחה שילדו, ואחר כך נתגירו ונשתחררו, וילדו ולד אחר הרי זה פטור: שנאמר "פטור רחם" (שמות לד, יט; במדבר ג, יב; במדבר יח, טו), ואין זה פטור רחם. וכן הבא אחר הנפלים כל נפל שאמו טמאה לידה, הבא אחריו אינו פטור רחם; וכל נפל שאין אמו טמאה לידה כגון המפלת כמין דגים וחגבים, או המפלת יום ארבעים, וכיוצא בהן הבא אחריו בכור לכוהן, וחייב לפדות.

יב. חתך העבר במעיה, והוציאו אבר אבר הבא אחריו אינו פטור רחם; בן שמונה חדשים שהוציא ראשו והוא חי, והחזירו ומת, וכן בן תשעה שמת, ויצא ראשו והחזר, ואחר כך יצא אחיו, וילדה זה שילדה, אינו פטור רחם: שהרי נפטר בראשו שלראשון; ומשתצא פדחתו, פוטר הבא אחריו. יוצא דפן, והבא אחריו פדרכו שניהם פטורים: הראשון לפי שלא יצא מן הרחם, והשני מפני שקדמו אחר.

יג. מאימתי יתחייב בפדיון משוישלים שלושים יום, שנאמר "ופדויו, מבן-חדש תפדה" (במדבר יח, טז). מת הבן בתוך שלושים יום, ואפלו ביום שלושים, וכן אם נעשה טרפה אינו חייב בחמש סלעים; ואם הקדים ונתן לכוהן, יחזיר לו הפדיון. מת אחר שלושים יום, חייב בפדיון; ואם לא נתן, יתן.

יד. מי שפדה בנו בתוך שלושים יום אם אמר לו מעכשו, אין בנו פדוי; ואם אמר לו לאחר שלושים יום בנו פדוי, ואף על פי שאין המעוה קיימין לאחר שלושים יום.

טו. מי שהוא ספק אם הוא חייב בפדיה או אינו חייב הרי זה פטור, שהמוציא מחברו עליו הראיה. מת האב בתוך שלושים יום הרי הבן בחזקת שלא נפדה, עד שיביא ראיה שאביו פדהו קדם שימות; מת האב לאחר שלושים יום הרי הוא בחזקת פדוי, עד שיודיעוהו שלא נפדה.

טז. מי שלא בכרה אשתו, וילדה זכר ונקבה, ואין ידוע איזה מהן יצא ראשון אין כאן לכוהן כלום. ילדה שני זכרים אף על פי שאין ידוע איזה מהן הבכור, נותן חמש סלעים לכוהן; מת אחד מהן בתוך שלושים יום פטור, שהמוציא מחברו עליו הראיה. מת האב בין בתוך שלושים יום בין אחר שלושים יום, בין שלא חלקו האחים בין שחלקו ינתן מן הנכסים חמש סלעים לכוהן, שפבר נתחייבו הנכסים.

יז. שתי נשיו שלא בפרו, וילדו שני זכרים נותן עשר סלעים לכוהן. נתן עשר סלעים לכוהן, ומת אחד מהן בתוך שלושים יום אם לכוהן אחד נתן, יחזיר לו חמש סלעים; ואם לשני כוהנים נתן, אינו יכול להוציא מהן שהרי לא עין פדיון זה על בן זה, וכל אחד מהן יכול לומר החזר מחברי.

יח. שתי נשיו שלא בפרו, שילדו זכר ונקבה, או שני זכרים ונקבה נותן חמש סלעים לכוהן: שאי אפשר שלא יהיה זכר אחד מהן פטור רחם. ילדו שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ואין ידוע איזה נלד ראשון אין כאן לכוהן כלום: שאני אומר, נקבה נלדה תחלה ואחריה זכר.

יט. שתי נשיו, אחת בכרה ואחת לא בכרה, וילדו שני זכרים ונתערבו נותן חמש סלעים לכוהן. מת אחד מהם בתוך

שְׁלוּשִׁים יוֹם, הָאֵב פָּטוּר; מֵת הָאֵב, יִנָּתֵן מִן הַנִּכְסִים חֲמֵשׁ סְלָעִים. יִלְדוּ זָכָר וְנִקְבָּה, אוֹ שְׁנֵי זָכָרִים וְנִקְבָּה אֵין כָּאֵן לַכּוֹהֵן כָּלוּם: שְׁאֵנִי אוֹמֵר, זֶה שְׁלֹא בִכְרָה יִלְדָּה נִקְבָּה תַּחֲלָה וְאַחֲרֶיהָ זָכָר; וְזֶה שֶׁבִּכְרָה יִלְדָּה זָכָר.

ב. שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁלִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים שְׁלֹא בִכְרוּ, וַיִּלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים וְנִתְעַרְבוּ זֶה נוֹתֵן חֲמֵשׁ סְלָעִים וְזֶה נוֹתֵן חֲמֵשׁ סְלָעִים. נָתַנוּ, וְאַחֵר כֶּךָּ מֵת אֶחָד מִן הַבָּנִים בְּתוֹךְ שְׁלוּשִׁים יוֹם אִם לִשְׁנֵי כוֹהֲנִים נָתַנוּ, אֵינָן יְכוּלִּין לְהוֹצִיא מִיָּדָן; וְאִם לַכּוֹהֵן אֶחָד נָתַנוּ כּוֹתֵב אֶחָד מֵהֶן לְחִבְרוֹ הַרְשָׁאָה, וַיִּלֶּךְ זֶה בַּהֲרָשָׁאָה וַיַּחֲזִיר מִן הַכּוֹהֵן חֲמֵשׁ סְלָעִים.

בא. יִלְדוּ זָכָר וְנִקְבָּה, וְנִתְעַרְבוּ הָאֲבוֹת פְּטוּרִין, וְהֵבֵן חֵיב לַפְדּוֹת אֶת עֲצָמוֹ. וְכֵן מִבִּכְרָת שְׁלֹא שָׁהָת אַחֵר בַּעֲלָהּ שְׁלוּשָׁה חֳדָשִׁים, וַיִּלְדָּה, וְאֵין יָדוּעַ אִם בֶּן תִּשְׁעָה לְרֵאשׁוֹן אוֹ בֶּן שִׁבְעָה לְאַחֲרוֹן שְׁנִיָּהֶן פְּטוּרִין, וְהֵבֵן חֵיב לַפְדּוֹת אֶת עֲצָמוֹ. יִלְדוּ שְׁתֵּי נִקְבוֹת וְזָכָר, אוֹ שְׁנֵי זָכָרִים וּשְׁתֵּי נִקְבוֹת אֵין כָּאֵן לַכּוֹהֵן כָּלוּם.

בב. שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁלִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים, אַחַת בִּכְרָה וְאַחַת שְׁלֹא בִכְרָה, וַיִּלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים זֶה שְׁלֹא בִכְרָה אֶשְׁתּוֹ, נוֹתֵן חֲמֵשׁ סְלָעִים לַכּוֹהֵן; יִלְדוּ זָכָר וְנִקְבָּה, אֵין כָּאֵן לַכּוֹהֵן כָּלוּם. יִלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים וְנִקְבָּה זֶה שְׁלֹא בִכְרָה אֶשְׁתּוֹ, נוֹתֵן חֲמֵשׁ סְלָעִים: שְׁאֵינוֹ נִפְטָר אֲלֹא בְּשְׁתֵּי סִפְקוֹת אִם אֶשְׁתּוֹ יִלְדָּה זָכָר בְּלִבָּד חֵיב, וְאִם הִיא יִלְדָּה זָכָר וְהַנִּקְבָּה חֵיב אֲלֹא אִם כֵּן יִלְדָּה נִקְבָּה תַּחֲלָה. וְהוֹאִיל וְהִדְבָּר רְחוּק, יִתֵּן פְּדִיוֹנוֹ.